

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga
razvoja i fondova Europske unije

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
zdravstva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

POSTUPNIK ZA PROVOĐENJE PROCESA STERILIZACIJE MEDICINSKIH INSTRUMENTATA I OPERACIJSKOG RUBLJA I DNEVNIM BOLNICAMA I JDK-U KBCSM-A

SVRHA

Svrha ovog postupnika je propisati aktivnosti koje se provode u procesu sterilizacije medicinskih instrumenata i operacijskog rublja u Dnevnim bolnicama i jedno-dnevnoj kirurgiji (u daljnjem tekstu: JDK).

Cilj ovog postupnika je osigurati učinkovito provođenje procesa sterilizacije.

PODRUČJE PRIMJENE

Namijenjen je odgovornim osobama koje sudjeluju u procesu sterilizacije opreme i pribora za medicinske postupke.

ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA ZDRAVSTVENOG OSOBLJA

Zaposleni u Centralnoj jedinici za sterilizaciju (medicinske sestre/medicinskih tehničari) odgovorni su za prikupljanje medicinskog materijala, pranje, dezinfekciju, pakiranje dezinficiranog materijala, sterilizaciju te naposljetku pohranu i transport steriliziranog materijala.

Za koordinaciju rada djelatnika zadužen je voditelj sterilizacije (medicinska sestra/medicinski tehničar).

Voditelj sterilizacije odgovoran je glavnoj sestri Dnevne bolnice i jedno-dnevne kirurgije koja je odgovorna Ravnatelju.

Medicinska sestra instrumentarka odgovorna je za mehaničko (ručno) pranje instrumenata neposredno po završetku operacijskog zahvata, pravilno transportiranje u zaštićenom kontejneru do centralne sterilizacije ili steriliziranje instrumenata u prostoru za sterilizaciju u sklopu Dnevne bolnice. Odgovorna je za dokumentiranje sterilizacijskih procesa i nadzor kontrole sterilizacije (indikatori).

Medicinske sestre/medicinski tehničari postoperacijske sobe zaduženi su za prikupljanje korištenog instrumentarija, pravilnu pohranu u zatvorenim kontejnerima s dezinfekcijskim sredstvom, osiguravanje transporta do centralne sterilizacije te evidenciju postupka i broja instrumenata.

OPIS POSTUPKA

Sterilizacija je postupak uništavanja svih vrsta i oblika mikroorganizama.¹ Provodi se vrućom vodenom parom pod tlakom za instrumente i pribor koji podnose visoke temperature te formaldehidom, etilen oksidom, plazma peroksidom i ionizirajućim zračenjem za materijale koji ne podnose visoke temperature.

Sterilni materijali i principi sterilizacije primjenjuju se u prostoru operacijske sale, dnevnoj bolnici, endoskopiji i jedno-dnevnoj kirurgiji.

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga
razvoja i fondova Europske unije

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
zdravstva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Organizacija sterilizacije

Osim centralne jedinice za sterilizaciju, organizirana je i sterilizacija u operacijskoj sali (substerilizacija).

Centralna sterilizacija

U **centralnoj sterilizaciji** sterilizira se operacijsko rublje i medicinski instrumenti, tekućine, ulja i drugi materijali od gume i stakla. Operacijsko rublje je prethodno bilo izloženo postupcima pranja, sušenja i glačanja, a transport do sterilizacije se odvija na dezinficiranim kolicima. Centralna sterilizacija organizirana je na način kojim se onemogućava kontaminacija sterilnog materijala, odnosno materijal kruži kroz tri zone – nečista, čista i sterilna zona.

Operacijsko rublje slaže se po točno određenim pravilima te se zamata u dvostruki sloj papira koji je namijenjen za sterilizaciju u autoklavu. U unutarnji dio paketa operacijskog rublja i na vanjski omot stavlja se indikatorska traka.

Drugi način pripreme materijala je pakiranje u papir s prozornom folijom i integriranim tvorničkim indikatorom koji se potom uz pomoć posebnog uređaja zavari.

Sterilizacija u operacijskoj dvorani (substerilizacija)

Proces sterilizacije medicinskih instrumenata odvija se i u operacijskoj dvorani. Medicinska sestra instrumentarka odgovorna je za mehaničko (ručno) pranje instrumenata. Uz to, u operacijskoj dvorani imamo na raspolaganju uređaj za postupak pranja, propuhivanja i dezinfekcije instrumenata. Nakon navedenih postupaka, instrumenti se pakiraju u posebne kontejnere namijenjene za sterilizaciju u autoklavu. Ciklusi sterilizacije su različitog trajanja (brza sterilizacija, kontejner sterilizacija i dr). Operacijska dvorana je opremljena i uređajima za dezinfekciju prostora – UV lampe i Glossair 400.

Uređaji za dezinfekciju i sterilizaciju

Centralna sterilizacija posjeduje dva uređaja za dezinfekciju, tri uređaja za sterilizaciju vrućom vodenom parom pod tlakom (autoklava) i jedan plazma sterilizator. Osim pravilnog slaganja i pakiranja materijala za postupak sterilizacije, medicinska sestra/medicinski tehničar u sterilizaciji mora biti educiran o specifičnostima rada svakog uređaja. Za svaki uređaj postoji protokol za kontrolu sterilizacije u kojemu se evidentira datum i vrijeme početka/završetka sterilizacije, vrsta i količina steriliziranog materijala, testovi koji su korišteni za kontrolu sterilizacije samoga uređaja.

Obveza je dokumentirati i arhivirati zapis o radu uređaja u kojemu su navedeni svi parametri tijekom procesa sterilizacije. Zapis je u elektroničkom obliku. Svaki završetak sterilizacijskog procesa evidentira i potpisuje djelatnik koji je materijal stavio u proces sterilizacije. Sterilni materijal dostavlja se na odjele ili u operacijsku salu u zatvorenim kontejnerima.

Prikupljanje materijala i instrumenata

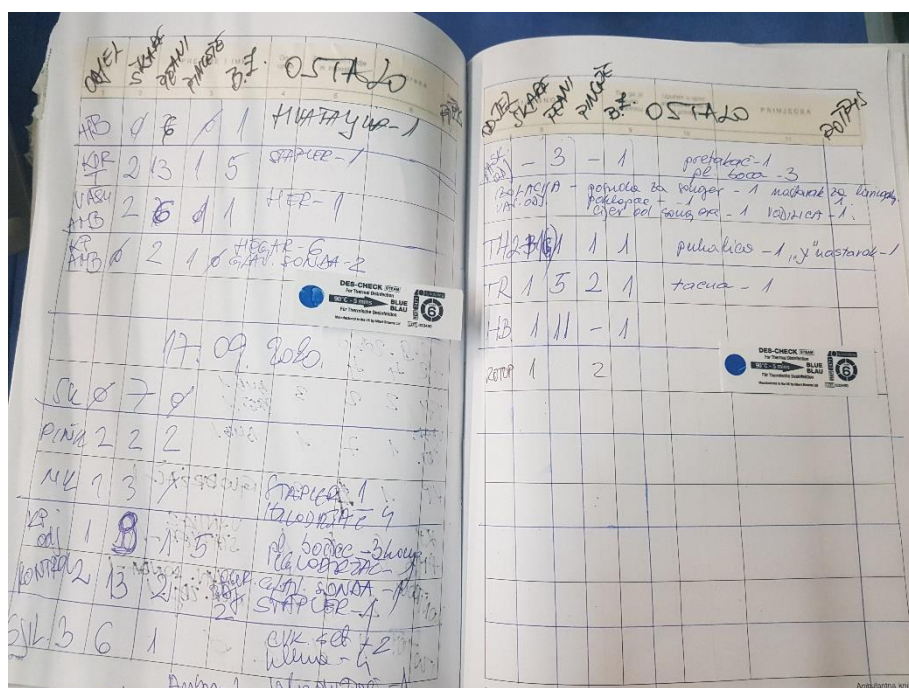
Medicinske sestre/tehničari Dnevnih bolnica odgovorni su za pravilno zbrinjavanje iskorištenih instrumenata. Nakon korištenja, instrumenti se odlažu u zatvoreni kontejner te se spremaju u posebnu kutiju namijenjenu za transport. U knjizi evidencije navodi se datum, vrsta i količina instrumenata te potpis medicinske sestre. Medicinska sestra/tehničar iz Centralne jedinice za sterilizaciju preuzima kutiju s instrumentima kao i knjigu evidencije instrumenata.

Priprema materijala i instrumenata

Prije samog procesa sterilizacije instrumenti moraju proći postupak mehaničkog pranja i dezinfekcije u automatskom dezinfektoru. Postupak se odvija na temperaturi od 95°C i traje 45 minuta. Potom slijedi priprema materijala za sterilizaciju – vizualni pregled instrumenata i u slučaju potrebe dodatno ručno sušenje te pakiranje materijala za sterilizaciju. Materijal se pakira u papir i papirnatu vrećicu, prozirno pakiranje za sterilizaciju ili u kontejnere za sterilizaciju.

Vođenje evidencije o sterilizaciji

Za vođenje evidencije o sterilizaciji koriste se obrasci u kojima je u različitim rubrikama navedeno sljedeće: datum sterilizacije, vrijeme početka i završetka sterilizacije, fizikalna kontrola sterilizacije, odjel. Uz obrazac se prilaže i traka za kemijsku kontrolu sterilizacije (indikator). Završno se potpisuje djelatnik koji je materijal provjerio.

Slika 1. Vođenje evidencije o sterilizaciji

Kontrola sterilizacije

Kontrola sterilizacije označava kontrolu uvjeta u kojima se odvija proces sterilizacije. Kontrolom sterilizacije može se procijeniti jesu li postignuti svi uvjeti za sterilizaciju. Provodi se fizikalnim i kemijskim metodama. Fizikalna metoda podrazumijeva kontrolu temperature, vremena i tlaka. Kemijski indikatori promjenom boje pokazuju da su predmeti bili izloženi fizikalnim uvjetima tijekom postupka sterilizacije. Kontrola sterilnosti označava provjeru da li je sterilan predmet doista sterilan (tzv. biološka kontrola – kontrola sporama).

Čuvanje sterilnog materijala

Prije skladištenja materijala potrebno je provjeriti je li materijal zapakiran na propisani način i je li naveden datum sterilizacije te vremenski rok sterilnosti materijala. Tek kada su zadovoljeni navedeni uvjeti, može se pristupiti skladištenju materijala. Materijal se čuva u prostoriji koja se nalazi u sterilnoj

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDovi

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga
razvoja i fondova Europske unije

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
zdravstva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

zoni Centralne jedinice za sterilizaciju. Prostorija treba biti tamna, temperature od 18°C do 22°C, a kretanje osoblja u prostoriji ograničeno. Materijal se čuva na policama ili u ormarima. Materijal se skladišti na način da paketi sa starijim datumom budu dostupniji, odnosno da se upotrebljavaju prije paketa s novijim datumom sterilizacije. Sterilnost materijala ovisi o vrsti pakiranja i skladištenja.

Nadzor nad provođenjem sterilizacije

Svakodnevno se provjerava ispravnost autoklava kako bi se provjerilo prodiranje pare u materijal koji se sterilizira. Setovi se kontroliraju pomoću vanjskih i unutarnjih kemijskih indikatora koji reagiraju promjenom boje. Rezultat nadzora svakog procesa potrebno je dokumentirati.

Transport sterilnog materijala i instrumenata

Transport sterilnog materijala i instrumenata odvija se na kolicima namijenjenim samo za korištenje u ovu svrhu. Medicinska sestra/tehničar iz Centralne jedinice za sterilizaciju dostavlja sterilne instrumente u kutiji za transport te knjigu evidencije u Dnevnu bolnicu.

Pravilna upotreba sterilnih instrumenata

Prije korištenja medicinskih instrumenata medicinska sestra/tehničar provjerava je li pakiranje (omot) instrumenta oštećeno. U slučaju oštećenja isti materijal se tretira kao nesterilan i ne smije se koristiti te mora biti ponovno steriliziran. Zatim se provjerava datum sterilizacije i rok sterilnosti instrumenta. Kada su svi navedeni uvjeti zadovoljeni, medicinska sestra otvara pakiranje, pazeći pritom da ne dođe do kontaminacije.

Nadzor postupka

Nadzor provođenja ispravnosti postupka može se vršiti kroz unutarnje ocjene Ureda za kvalitetu (*postupak koji pronalazi odstupanja i utvrđuje mogućnosti poboljšanja*) i/ili kroz redovite i/ili izvanredne nadzore Povjerenstva za unutarnji nadzor.

VEZE S DRUGIM DOKUMENTIMA

ⁱ DVI-NN Pravilnik o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprečavanja i suzbijanje bolničkih infekcija, (NN 85/12)